

Geschiedenis ontdekken – mensen ontmoeten

Gedenkstätte Gestapokeller en Gedenkstätte Augustaschacht – samen leren

■ Voor groepen en schoolklassen worden op aanmelding ook buiten de normale openingstijden, namelijk 's ochtends en 's avonds, rondleidingen en workshops georganiseerd. Deze kunnen worden gehouden in het Duits, Engels, Nederlands, Russisch, Italiaans en Frans. Er kan worden overlegd over waar inhoudelijk de meeste aandacht aan moet worden besteed.

■ In overleg kunnen er bijzondere educatieve en andere projecten worden geboekt. In de buurt van de gedenkplaatsen zijn er mogelijkheden voor overnachtingen en de dagelijkse maaltijden.

■ Er wordt in samenwerking met de volksuniversiteit van Osnabrück en het stadsmuseum Kulturgeschichtliches Museum/Felix-Nussbaum-Haus een reeks aan activiteiten georganiseerd, waaronder voordrachten, lezingen, gesprekken met ooggetuigen, bezoeken aan gedenkplaatsen, films, theatervoorstellingen en concerten. Actuele informatie > internetpagina van de gedenkplaatsen.

■ In de zomer zijn er internationale en regionale workcamps mogelijk voor jongeren en jongvolwassenen die zich vrijwillig willen inzetten voor de gedenkplaatsen.

■ In beide gedenkplaatsen zijn publicaties verkrijgbaar over de Gestapo Osnabrück, het AEL Ohrbeck en andere thema's van de tentoonstellingen.

Cell in de Gedenkstätte Gestapokeller

Gedenkstätte Gestapokeller – de geschiedenis tastbaar maken

■ In de westelijke vleugel van het Osnabrückse Slot was de Gestapo gevestigd en bevond zich ook de eigen gevangenis van de geheime dienst.

■ Een van de cellen van de Gestapo Osnabrück bevindt zich nog in de oorspronkelijke toestand, met deur en tralievenster.

■ In het binnenhof is aan de muur van de westelijke vleugel van het Osnabrückse Slot sinds 1995 een herdenkingsplaquette aangebracht voor de slachtoffers van de Gestapo Osnabrück.

■ In de tentoonstelling »Frauen im Räderwerk der Gestapo« (Vrouwen in het raderwerk van de Gestapo) van dr. Volker Issmer wordt de vervolging van vrouwen gedocumenteerd aan de hand van registerkaarten van de Gestapo Osnabrück.

■ Op aanvullende panelen bij de reizende tentoonstelling »Ordnung und Vernichtung – Die Polizei im NS-Staat« (Orde en vernietiging – De politie binnen de nationaal-socialistische staat) wordt ingegaan op de rol van de politie van Osnabrück bij de terreur tegen politieke tegenstanders van de nationaal-socialistische staat en mensen met andere overtuigingen gedurende de Tweede Wereldoorlog, zowel in Duitsland als daarbuiten.

Gedenkstätte Augustaschacht – de geschiedenis binnenlopen

■ Het vroegere, monumentale hoofdgebouw van het AEL Ohrbeck (ArbeitsErziehungsLager = werkopvoedingskamp), de Augustaschacht, is een van de weinige bouwwerken die behouden is gebleven waar een dergelijk kamp in gevestigd was.

■ Gedurende de openingstijden kunnen de kampaanbouw, vroegere ruimten van het kamp en de trap binnenin het kampgebouw zelfstandig worden bezichtigd. Onder leiding van een gids kan ook een bezoek worden gebracht aan de zolder.

■ De vroegere appèlplaats van het kamp, de bestrating bij de ingang van het kamp, een bunker en de fundamenten van de latrines zijn op ieder moment toegankelijk.

■ Ook de opgravingen van de fundamenten van het naburige woonhuis, dat ten tijde van het kamp door families werd bewoond, en die van de bijbehorende stal zijn te zien.

■ Op de vroegere appèlplaats is ook nog een bijgebouw te bezichtigen dat na de oorlog, in 1950, werd neergezet voor Duitsers die dakloos waren als gevolg van bombardementen of die gevlucht of verdreven waren.

■ Sinds 1998 herinnert een werk van de Osnabrückse kunstenaar Volker Johannes Trieb aan de slachtoffers van het AEL Ohrbeck en twee nabijgelegen dwangarbeiderskampen.

■ Panelen met gedichten van de in 2016 overleden kunstenaar en vroegere Nederlandse verzetsstrijdster Truus Menger en een installatie met verkoelde boomstammen van Volker Johannes Trieb leggen een verbinding tussen de slachtoffers van het AEL Ohrbeck en de Duitse bezettingstijd in Nederland en hernieuwen zo de herinnering.

■ Het triptychon »... dann steigt ihr als Rauch in die Luft, da habt ihr ein Grab in den Wolken« (... dan stijgen jullie op als rook, naar jullie graf tussen de wolken) van kunstenaar Friedrich Stork is een kunstzinnige benadering van Auschwitz en de vernietiging van de Europese joden.

Tentoonstelling in de Gedenkstätte Augustaschacht

Gedenkstätte Augustaschacht – zelfstandig ontdekken

■ De tentoonstelling »... ich habe oft gedacht, ich schaff' es nicht – Fremdarbeit von Papenburg bis Melle« (... ik heb vaak gedacht dat ik het niet zou redden... – tewerkstelling van buitenlanders van Papenburg tot Melle) geeft uitgebreide informatie over de geschiedenis van AEL Ohrbeck (Arbeits-ErziehungsLager = werkopvoedingskamp) en de tewerkstelling in de regio Osnabrück. Op een grote kaart zijn de ongeveer 600 locaties te zien waar, voor zover nu bekend, werkkampen waren.

■ De tentoonstelling »[Bau]Phasen« ([Bouw]Fases) geeft inzicht in de opvallende resultaten van een zoektocht naar sporen van het uiterlijk en de geschiedenis van het gebouw van de Augustaschacht dat in 1876 in gebruik werd genomen als machinehal. Voor de Gestapo werd het gebouw door de Duitse Wehrmacht gebruikt als kamp voor Franse krijgsgevangenen. Tussentijds waren er ook Oost-Europese vrouwen gehuisvest die dwangarbeid verrichtten.

■ Door middel van wisselende tentoonstellingen worden tot nu toe onbekende historische feiten naar voren gebracht of worden de geschiedenis en de gevolgen van de misdaden van het nationaal-socialisme op kunstzinnige wijze benaderd. Actuele informatie > internetpagina van de gedenkplaatsen.

■ Op panelen buiten het gebouw staat beknopte informatie over de geschiedenis van het AEL Ohrbeck en de twee naburige dwangarbeiderskampen.

Politiegeweld en dwangarbeid

Tentoonstelling in de Gedenkstätte Gestapokeller

Workcamps in de Gedenkstätte Augustaschacht

Verleden en toekomst met elkaar verbinden

Een unieke combinatie

■ De regio Osnabrück herbergt twee gedenkplaatsen die door hun gezamenlijke nationaal-socialistische verleden en de goede staat waarin de bouwwerken verkeren een unieke combinatie vormen: de Gedenkstätte Gestapokeller, een gedenkplaats in het centrum van Osnabrück, in de cellen van de vroegere geheime staatspolitie (Gestapo), en de Gedenkstätte Augustaschacht, in de gebouwen van AEL Ohrbeck (Arbeits-Erziehungslager = werkopvoedingskamp) in Hasbergen – op een afstand van maar negen kilometer van elkaar. Het AEL Ohrbeck viel onder de Osnabrückse Gestapo.

■ Beide gedenkplaatsen herinneren aan de controle, de terreur en het geweld van de Gestapo in het grensgebied met Nederland. Hier krijgen de slachtoffers een gezicht en stem en worden de daders aangewezen. Door middel van tentoonstellingen en educatieve projecten kunnen bezoekers zelfstandig op onderzoek uit of gezamenlijk iets leren over het verleden. De gedenkplaatsen kunnen afzonderlijk worden bezocht of in een zelf gekozen volgorde.

De Gedenkstätte Augustaschacht met het vroegere hoofdgebouw van het AEL Ohrbeck en de opgravingen van het naburige woonhuis

Plaatsen voor herinnering, wetenschap en educatie

Gestapo Osnabrück

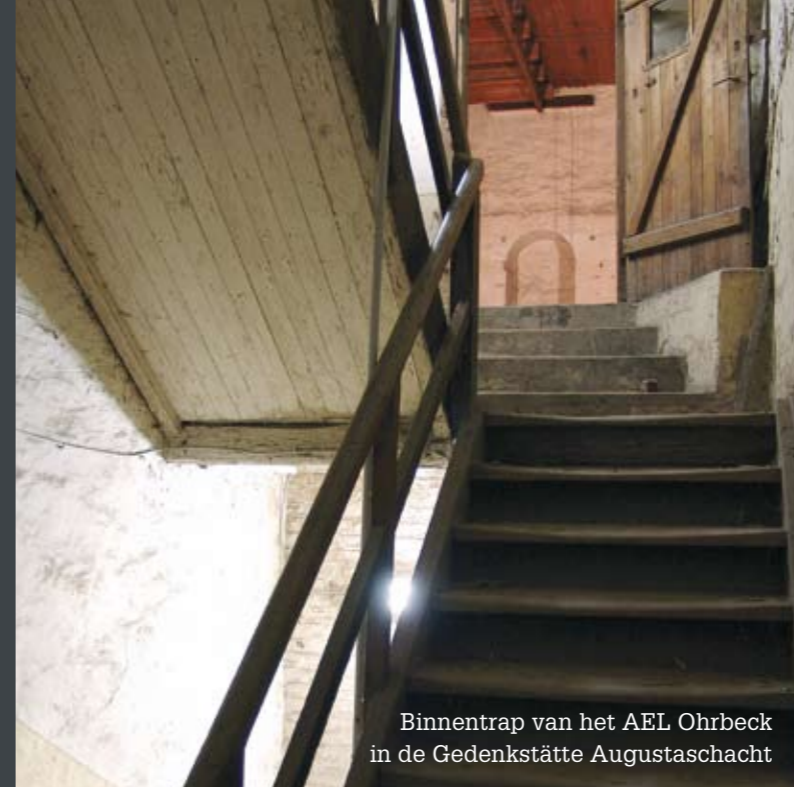
■ De Gestapo Osnabrück vestigde zich in april 1938 in het Osnabrückse Slot. Hij was verantwoordelijk voor de controle, vervolging en deportatie in het district Osnabrück. Ongeveer 35.000 mensen kwamen in het vizier van de Gestapo of werden het slachtoffer van hun activiteiten.

■ De Gestapo controleerde de bevolking, vervolgde politieke tegenstanders, deporteerde joden en terroriseerde na het begin van de Tweede Wereldoorlog buitenlandse dwangarbeiders. In de Gestapo-gevangenis kwamen mensen in voorlopige hechtenis om verdeningen tegen hen te onderzoeken en hen tijdens gewelddadige ondervragingen tot bekentenissen te dwingen. Als gevangenen niet werden vrijgelaten, kwamen zij terecht in andere gevangenis of inrichtingen voor inbewaringstelling, zoals concentratiekampen, werkopvoedingskampen of psychiatrische instellingen. Doordat de Nederlandse grens zo dichtbij was, hield de Gestapo zich intensief bezig met het vervolgen van voortvluchtige Nederlandse dwangarbeiders, die onder andere naar het AEL Ohrbeck werden overgebracht.

Arbeitserziehungslager Ohrbeck

■ In januari 1944 richtte de Gestapo Osnabrück het AEL Ohrbeck (ArbeitsErziehungslager = werkopvoedingskamp) op. In totaal zaten daar tot april 1945 meer dan 2.000 jongeren en mannen gevangen. Deze gevangenen kwamen uit 17 landen, maar voornamelijk uit Nederland, de Sovjet-Unie, Italië en Polen. Ten minste 100 van hen hebben de onmenselijke omstandigheden tijdens hun gevangenschap niet overleefd.

■ De gevangenen werden onder dwang tewerkgesteld in de nabijgelegen staalfabriek van Klöckner in Georgsmarienhütte of in de stad Osnabrück. De meesten van hen waren dwangarbeiders die hadden proberen te vluchten of waarvan men vond dat ze niet hard genoeg werkten. Hun bestraffing diende ook ter intimidatie van de meer dan 25.000 vrouwen, mannen en kinderen uit vele Europese landen die in de regio Osnabrück werkzaam waren. De Gestapo zette in het AEL Ohrbeck ook Joodse vervolgd, vakbondsleden, sociaaldemocraten en communisten gevangen en vermoedelijk ook leden van de geloofsgemeenschap Jehova's getuigen.

Binnentrap van het AEL Ohrbeck in de Gedenkstätte Augustaschacht

Betrokkenheid en ondersteuning

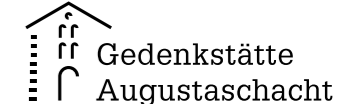
Gedenkstätte Gestapokeller en Gedenkstätte Augustaschacht vallen onder de maatschappelijke vereniging Verein Gedenkstätten Gestapokeller und Augustaschacht e.V., die wordt ondersteund met particuliere en publieke middelen. Wie graag betrokken wil zijn bij onze vereniging, die zich inzet tegen racisme en voor democratie, nodigen wij hierbij graag uit om ons te helpen bij ons werk.

Door middel van giften kunnen de twee gedenkplaatsen gratis worden opengesteld.

Rekening voor giften IBAN: DE35 2656 5928 2512 1332 00
Volksbank GMHütte-Hagen-Bissendorf eG (GHB) BIC: GENODE1HGM
Duits belastingnummer: 65/270/10102

Subsidiënten en sponsors

Vertaald door textual – Koert Braches

Gedenkstätte Gestapokeller

Schloss Osnabrück / Neuer Graben 29
49 074 Osnabrück
Duitsland

Openingstijden

zondag 14–17 uur

Gedenkstätte Augustaschacht

Zur Hügelschlucht 4
49 205 Hasbergen-Ohrbeck
Duitsland

Openingstijden

maandag–vrijdag 14–17 uur
zondag 11–17 uur (feb.–okt.)
13–16 uur (nov.–jan.)

Goede Vrijdag, Hemelvaart, 1 mei, Kerst–Nieuwjaar gesloten

Entree Bij beide gedenkplaatsen gratis entree.

Toegankelijkheid De Gedenkstätte Augustaschacht is barrièrevrij, afgezien van de derde verdieping. De Gedenkstätte Gestapokeller is alleen bereikbaar via een trap.

! Rondleidingen en individuele educatieve projecten zijn in overleg ook mogelijk buiten de vaste openingstijden.

Contact en informatie / organisatie

Gedenkstätten Gestapokeller und Augustaschacht e.V.
Zur Hügelschlucht 4 49 205 Hasbergen-Ohrbeck Duitsland
Tel. + 49 (0) 54 05 / 8 95 92 70 info@augustaschacht.de
www.gedenkstaetten-augustaschacht-osnabrueck.de

Ingang van de Gedenkstätte Gestapokeller in het Osnabrückse Slot

Celdeur in de Gedenkstätte Gestapokeller

